

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**«СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗРОБКИ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ
РЕСУРСОЩАДНИХ, ЕНЕРГОЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ВИРОЩУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР»**

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

**«СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗРОБКИ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ
РЕСУРСООЩАДНИХ, ЕНЕРГОЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ВИРОЩУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР»**

ІV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

**20 листопада 2019 р.
м. Дніпро**

м. Дніпро – 2019

УДК 338.43
ББК 65.9 (4 Укр) 321–49
С – 76

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Стан і перспективи розробки та впровадження ресурсощадних, енергозберігаючих технологій вирощування сільськогосподарських культур» (м. Дніпро, 20 листопада 2019 р.). – Дніпро: ДДАЕУ, 2019. – 306 с.

Посвідчення УкрІНТЕІ № 561 від 15.10.2019 р.

Збірник містить матеріали за науковими напрямками: інноваційні розробки в технологіях вирощування сільськогосподарських культур; сучасні досягнення в селекції і насінництві сільськогосподарських рослин; енергозберігаючі технології у землеробстві; новітні технології у захисті рослин; перспективи розвитку природного агровиробництва.

УДК 338.43
ББК 65.9 (4 Укр) 321–49

© Дніпровський державний
аграрно-економічний університет, 2019

ВПЛИВ АГРОТЕХНІЧНИХ ЗАХОДІВ НА ТРИВАЛІСТЬ МІЖФАЗНИХ І ВЕГЕТАЦІЙНОГО ПЕРІОДІВ ФЕНХЕЛЮ ЗВИЧАЙНОГО

О.В. МАКУХА, кандидат сільськогосподарських наук, доцент
ДВНЗ “Херсонський державний аграрний університет”, Україна
E-mail: olga_ovm@ukr.net

В останні роки у світі зростає популярність фенхелю звичайного *Foeniculum vulgare Mill.* – цінної лікарської, пряносмакової, ефіроолійної, медоносної, овочевої та декоративної рослини. Фенхель належить до перспективних високорентабельних культур широкого спектру напрямів використання. Він знаходить застосування в медицині, кулінарії, різних галузях промисловості, у ветеринарії, тваринництві.

В Україні фенхель традиційно вирощують у помірних за кліматом західних областях, впровадження його в культуру в неполивних умовах південного Степу України дозволить суттєво покращити показники виробничої діяльності господарств різних форм власності, особливо фермерських. Вирощування фенхелю в даній зоні вимагає наукового обґрунтування та удосконалення окремих елементів технології.

Полеві дослідження проводились у 2015–2017 роках у Великоолександрівському районі Херсонської області, на темно-каштанових ґрунтах, типових для зони. Об’єкт дослідження – сорт фенхелю звичайного Оксамит Криму.

Схема досліджу включала такі фактори та їх варіанти: Фактор А – строк сівби: ранній (третя декада березня, при настанні фізичної стиглості ґрунту); середній (перша декада квітня); пізній (друга декада квітня); Фактор В – глибина загортання насіння, см: 1-2; 2-3; 3-4; 4-5. Дослід закладено методом розщеплених ділянок у чотирикратній повторності. Посівна площа елементарної ділянки другого порядку становила 70 м², облікова – 55 м².

До задач досліджень входило визначення впливу строків сівби та глибини загортання насіння на тривалість міжфазних та вегетаційного періодів фенхелю звичайного в неполивних умовах південного Степу України, що має важливе значення для аналізу впливу агротехнічних заходів на продукційні процеси культури.

Фенхель звичайний – багаторічна полікарпічна рослина з багаторічним коренем та однорічними (моноциклічними) пагонами, цикл розвитку яких завершується протягом одного вегетаційного періоду. Пагони щороку відмирають, послідовно замінюючи один одного. Залежно від ґрунтово-

кліматичних умов зони, забезпеченості тепловими ресурсами, особливостей зимового періоду фенхель вирощують як одно- або дворічну культуру.

У неполивних умовах південного Степу України насіння фенхелю формується протягом одного вегетаційного періоду, тому культуру вирощують як однорічну. Вирощування фенхелю як дворічної культури в даній зоні пов'язано із ризиком загибелі рослин та зрідженості посівів під впливом комплексу несприятливих факторів зимового періоду.

Діапазон варіювання тривалості періоду сівба-сходи залежно від строків сівби та глибини загортання насіння становив 21–31 день. У середньому по фактору А, фаза сходів фенхелю на ділянках ранньовесняної сівби спостерігалась через 29 днів, при сівбі в середній та пізній строки сходи з'являлись через 27 та 24 дні, відповідно. Середньофакторіальне значення тривалості періоду сівба-сходи у варіанті з глибиною загортання насіння 2–3 см становило 24 дні. Збільшення глибини сівби до 3–4 см призвело до подовження вищевказаного періоду на 2 дні, до 4–5 см – на 4 дні. На ділянках з глибиною загортання насіння 1–2 см повні сходи фенхелю відмічено на 4 дні пізніше, ніж при глибині посівного шару 2–3 см.

Тривалість міжфазних та вегетаційного періодів – генетично зумовлена ознака, притаманна культурі та сорту, яка може варіювати в певних межах під впливом ґрунтово-кліматичних умов зони, особливостей погодних умов окремих років, досліджуваних факторів. Аналіз тривалості основних міжфазних та вегетаційного періодів фенхелю звичайного виявив різні закономірності та ступінь впливу досліджуваних агротехнічних заходів на їх величину.

Межі коливань тривалості періоду сходи-стеблуння по варіантам досліду становили 55–63 дні, стеблуння-цвітіння – 18–23 дні. Серед основних міжфазних періодів найбільшою усталеністю та автономністю відносно досліджуваних факторів характеризувався період цвітіння-стиглість: його тривалість на ділянках раннього та середнього строків сівби становила 55 днів, у варіантах пізньовесняної сівби – 54 дні. Довжина вегетаційного періоду фенхелю становила 127–141 день.

Найбільший вплив на величину досліджуваних показників мали строки сівби. У середньому по фактору, при сівбі в першій та другій декадах квітня спостерігалось скорочення основних міжфазних періодів і, як наслідок, зменшення тривалості вегетаційного періоду порівняно із ранньовесняною сівбою на 5 та 8 днів, відповідно. Прискорення розвитку рослин може бути пов'язано з більш інтенсивним наростанням суми активних та ефективних температур у варіантах середнього і, особливо, пізнього строків сівби.

Збільшення глибини загорання насіння з 2–3 до 3–4 см призвело до подовження вегетаційного періоду фенхелю, у середньому по фактору, на 3 дні. Сівба на глибину 1–2 та 4–5 см подовжила вегетаційний період культури на 5 днів.

Отже, ґрунтово-кліматичні умови південного Степу України є сприятливими для вирощування фенхелю звичайного як однорічної культури.

Наукове видання

Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції

«СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗРОБКИ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ РЕСУРСООЩАДНИХ, ЕНЕРГОЗБЕРІГАЮЧИХ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОЩУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР»

м. Дніпро, 20 листопада 2019 р.

Відповідальний за випуск

О.О. Іжболдін – заступник декана

агрономічного факультету з наукової роботи ДДАЕУ

Дніпровський державний аграрно-економічний університет
49600, м. Дніпро, вул. Сергія Єфремова, 25
E-mail: info@dsau.dp.ua
Web: www.dsau.dp.ua

Підписано до друку 20.11.2019. Формат 60x84 1/16
Обл.-вид. арк. 16,15. Умовно-друк. арк. 15,01